

POSELSTVÍ Z KYJEVA

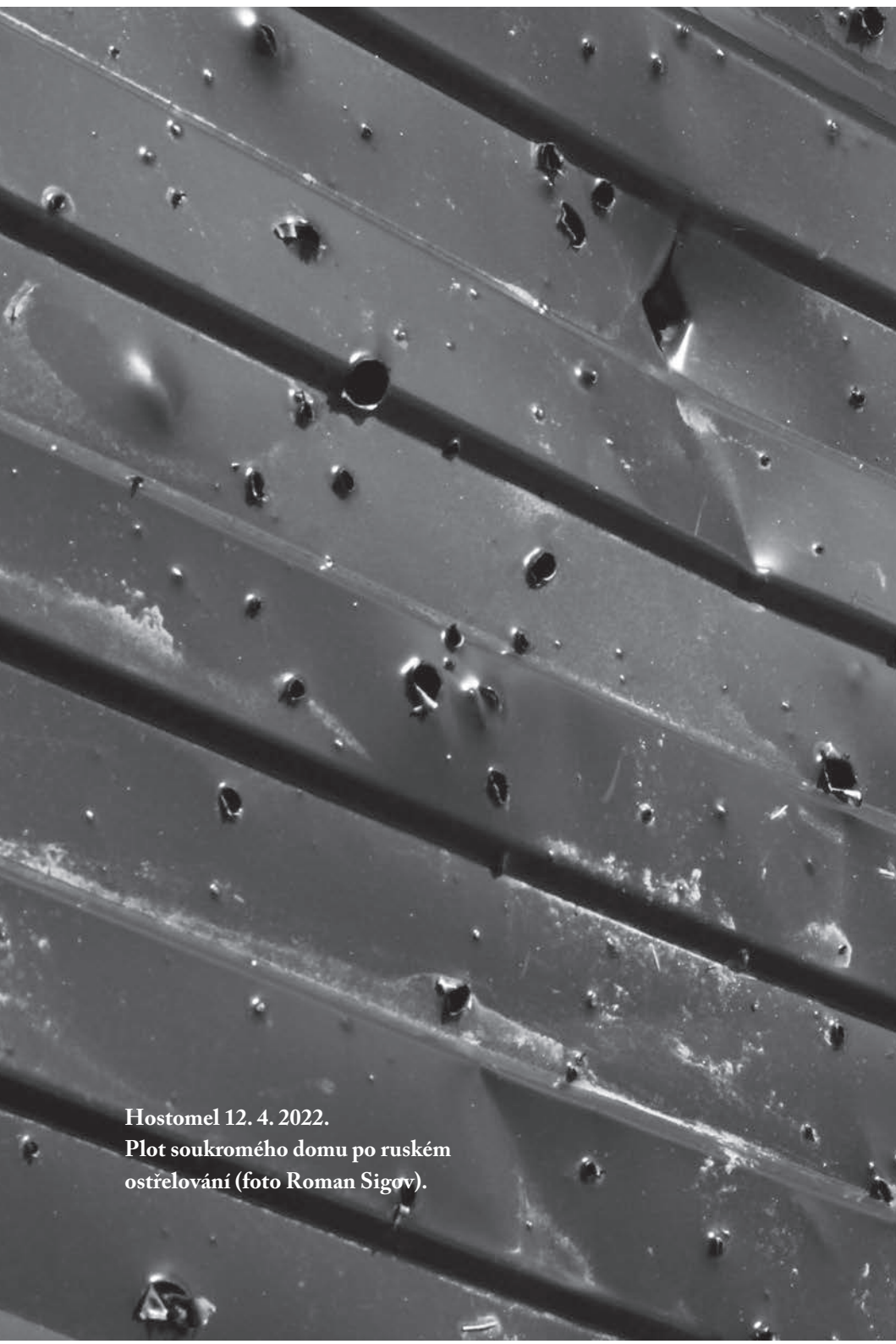

**KONSTANTIN
SIGOV**

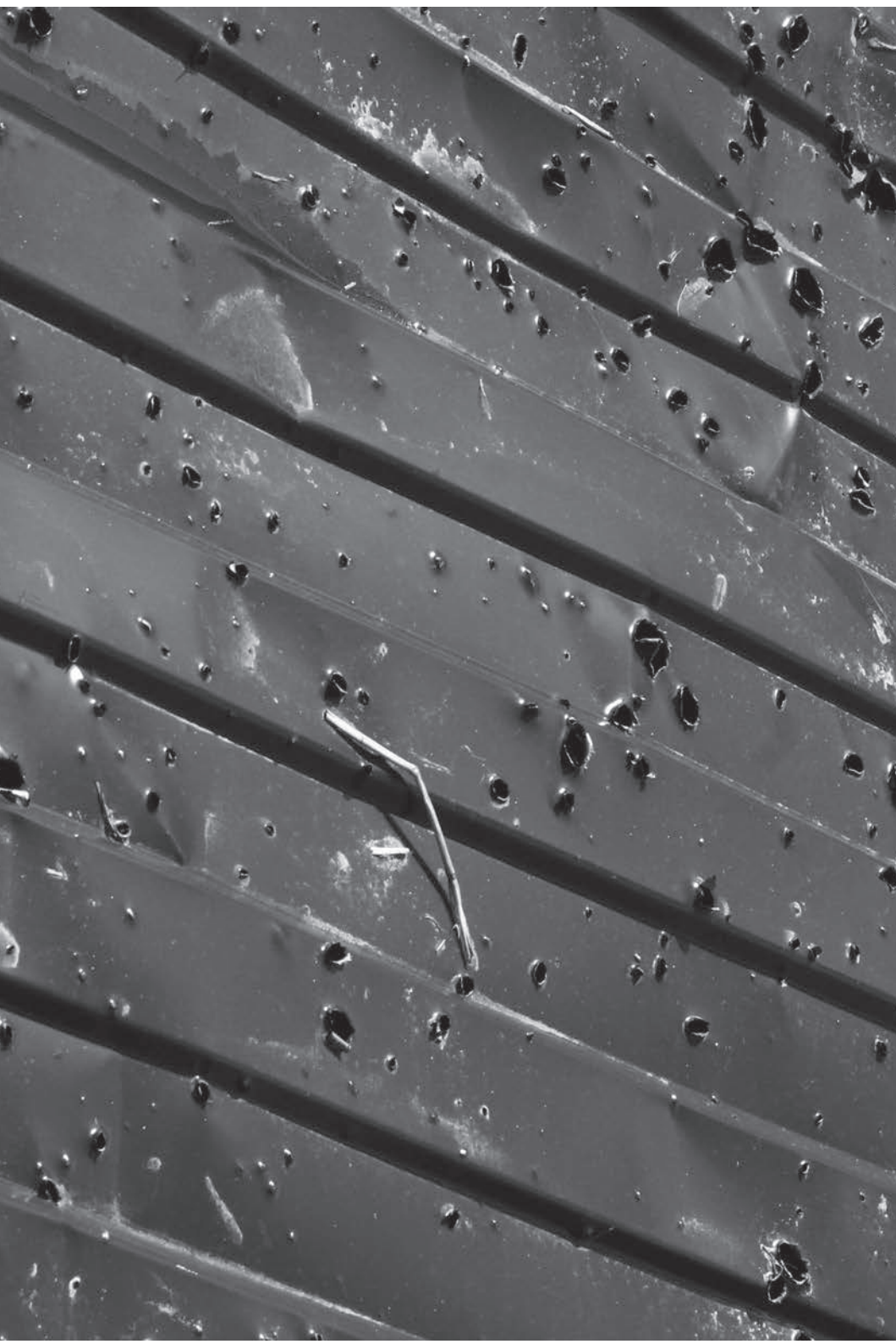
KONSTANTIN SIGOV

Poselství z Kyjeva
o Ukrajině a Evropě

Hostomel 12. 4. 2022.

Plot soukromého domu po ruském
ostřelování (foto Roman Sigov).

POSELSTVÍ Z KYJEVA O UKRAJINĚ A EVROPĚ

Copyright © Konstantin Sigov, Mathieu Dejean,
Michel Eltchaninoff, Flore de Borde, Marcin Przewozinski,
Laure Mandeville, Laurent Marchand,
Marie-Lucile Kubacki, Alberto Perrucchini, 2022
Copyright © *Temps, Mediapart, Philosophie Magazine,*
L'Esprit, Aleteia, Le Figaro, Ouest France, La Vie, Tempi, 2022
Translation © Lenka Karfíková, Filip Karfík, 2023
Photographs © Roman Sigov, Aleksander Glyadyelov
Cover design © Jiří Dvorský
Czech edition © Bourdon, 2023

ISBN: 978-80-7611-073-1

OBSAH

Válka a život díky druhému (Předmluva k českému vydání)	6
Ukrajinské evropanství a zápas o svobodu (Předmluva Petra Hlaváčka)	12
Majdan, srdce Evropy (19. 2. 2014)	18
Étos Evropy podroben zkoušce: Novinky z východní fronty (2015)	21
List z Kyjeva 23. února 2022	33
Na Ukrajině se bojuje o lidskou důstojnost (24. 2. 2022)	39
Je to nejtěžší den našeho života, horší než Černobyl (25. 2. 2022)	45
Každý z nás se může stát Churchillem (2. 3. 2022)	52
Říkat pravdu (9. 3. 2022)	58
Pokud Evropa opustí Ukrajinu, dříve či později ztratí svou vlastní svobodu (11. 3. 2022)	65
Ukrajinský vzdor jako příležitost pro Evropu (25. 3. 2022)	71
Evropa nedocenila význam Ukrajiny pro konec sovětské éry (26. 3. 2022)	80
Za jediný den došlo ke třem katastrofám: na Ukrajině, pro Evropu a v Rusku (3. 4. 2022)	89
Velikonoční meditace (15. 4. 2022)	97
Kyjev jako memento (Doslov Lenky Karfíkové)	100
O autorovi	104
Poznámky	106
Ediční poznámka	108
Seznam fotografií	110

Předmluva k českému vydání:

Válka a život díky druhému

Kyjev dnes pokračuje v boji za svobodu, jehož důležitým milníkem byla pro nás všechny Praha roku 1968. Navždy si budu pamatovat tvář Václava Havla v Kyjevě i jeho jasnozřivý pohled na nás shromážděné na Majdanu po Oranžové revoluci. V roce 2006 Václav Havel řekl: „Jsem si jist, že pro Evropskou unii je výhodné, aby se Ukrajina stala jejím členem. Myslím, že západní země nepochopily význam Oranžové revoluce.“ Dnes doufám, že nejhlubším projevem naší vděčnosti vůči vaší svobodomyšlné a pohostinné zemi bude setkání s vámi v srdci Kyjeva po našem společném vítězství v této válce.

Od mé první cesty do Prahy v roce 1982 hraje kontakt s vaší kulturou velkou roli v mém životě i v životě mých kyjevských přátel. Tato kniha je svědectvím o nové a důležité etapě tohoto vztahu v okamžiku výzvy, jakou jsme dosud nezažili. Z vaší země často slyším, že Evropě chybí sebevědomí; a sám si velmi dobře vzpomínám na skepsi, s jakou jsme pohlíželi na naši ukrajinskou společnost v předvečer ohromujícího přílivu energie, jímž se stala revoluce na Majdanu v zimě 2013-2014. Na základě mnoha setkání mezi českou a ukrajinskou společností, jichž jsem se účastnil, si troufám říci, že vaše myšlení a váš životní postoj obsahují prvky, které navzdory krajní skepsi dávají naději.

V únoru 2022 byli mnozí lidé na Západě přesvědčeni, že síly jsou příliš nevyrovnané a že Kyjev nemá šanci oplatit velkému medvědovi stejnou mincí. Ale Ukrajinci nevěděli, že je to nemožné, a prostě to udělali.

Když Rusové začali 24. února bombardovat Kyjev, ve dne v noci nás skličovalo nebezpečí, které hrozilo ze severovýchodu. Ale člověk si zvykne i na kvílení sirén. Dnes zprávy přicházející ze Západu znepokojují nikoli naše těla, ale náš úsudek... Nevěřím, že by ve vašich politických debatách mohl prohrát zdravý rozum. Jen bych chtěl poukázat na sklon k zaslepenosti u těch, kteří se nechají oklamat lží o „tradičních hodnotách“ v ústech tyрана.

Proč Putin tolik podceňuje obyvatele Západu obecně a Ukrajince zvlášť? Naprosto cynické opovržení, které chová k Evropanům, se mu nevyplatilo. Mýlí se ve svých nejhorších předpokladech o stavu našich společností? Nebo se snaží skutečnost znetvořit, aby ji snížil na úroveň svých obludných představ? Praktiky sovětské KGB jsou nyní pákami, které tato zločinná moc užívá: vydírání hladomorem, zimou a jaderným zpustošením. Slabý článek našeho odporu hledá právě v Evropě. Najde ho a podaří se mu tak přetřhnout řetěz naší solidarity? Nejde mu jen o to „naivní demokracie“ ohlupovat, rozdělovat a zasévat mezi ně neshody. Nestačí mu vyhrožovat Evropanům zimou a zbídačením. Jako by ještě neměli dost nenávisti k sobě samým, ukáže jim, že jejich malicherné kalkulace jsou pro ně důležitější než masakry v Buči a Mariupoli, aby sami sebou pohrdali ještě hlouběji a aby z hanebné podlosti vinili své vlastní (a nikoli kremelské) politiky. Tyran považuje ostatní za hlupáky a dělá vše pro to, aby je zbavil úsudku. Pracuje na tom, aby do pasti korupce, vydírání a lži chytil každého, kdo nadále nazývá černé „černým“ a zabíjení civilistů „zločinem“.

Putinovi vojáci bombami a raketami připravují o světlo ukrajinská města s miliony obyvatel a vrhají je tak do tmy. Ideologii putinismu lze shrnout takto: O úpadku Západu se toho namluvilo až dost. Teď ať padne noc! V našich počítačích, telefonech a hlavách má zavládnout „doba temna“. Naprostá lež ohrožuje Evropu „antropologickou katastrofou“, do které ruský režim již uvrhl

---

své vlastní obyvatelstvo. Přijímání nevolnictví je na vzestupu. Vidíme lidi, kteří si mrzačí ruce a nohy, aby nemuseli narukovat do Putinovy armády. Protest je odtat. Znetvořený člověk si do kostí a masa vryje zvířecí strach, který ho ještě více zmrzačí. Autocenzura a sebezmrzačení: to je model, který tento tyran vnutil svým spoluobčanům a který hodlá uložit nám všem.

Dobrovolné otroctví (umocněné technologiemi 21. století) je „obchodní nabídka“ od našeho společného nepřítele. Neztrácejme čas pesimistickými odhady o počtu kolaborantů, bude-li vaše město obsazeno. Mnohem zajímavější je zeptat se, zda osobně znáte lidi, kteří na tuto hanebnou „nabídku“ nikdy nepřistoupí. Rád bych naši pozornost obrátil právě k nim. Ukrajinský odpor, jeho odvaha a síla nepřestávají vzbuzovat údiv. Novináři mi stále znovu kladou otázku „proč?“. To nové na současné situaci vysvětluje otázka „pro koho?“. Den co den vidíme lidi, kteří riskují a obětují své životy, aby zůstali sami sebou. Aby v tomto zásadním ohledu pomohli ostatním, tedy vám i nám. Tobě i mně. Za tvou i mou svobodu. Odpověď zní: jednat. Kdo pro nás právě v této chvíli snáší ty nejobtížnější zkoušky? Bolest a hněv nám nezatemnily mysl. V těchto dnech útrap a temnoty jsme ke svému úžasu náhle postřehli to, co je mocnější než síly zla. Konkrétně jsme spatřili tváře dosud neznámých lidí, kteří nám otevřeli oči v základní otázce, komu vděčíme za svůj život a za svou svobodu. Nejen v tom smyslu, že jsme nebyli zabiti. Ale díky nim můžeme mluvit a jednat jako živé a svobodné bytosti. Jako lidské bytosti.

V prvních dnech bombardování Kyjeva, Charkova, Oděsy, Chersonu a dalších ukrajinských měst se mohlo zdát, že odpověď na tuto otázku odlišuje Ukrajince od ostatních Evropanů; ale ukázalo se, že tomu tak není. V prvních týdnech bitvy o Kyjev měnili novináři z různých zemí světa během našich rozhovorů tón i perspektivu, protože se jich tato otázka velmi dotýkala. Někteří položili za odpověď na ni i život. Tváře těch, kteří doprovázeli své

---

přátele, spoluobčany a vojáky na jejich poslední cestě, dávají na tuto otázku neopakovatelnou odpověď. Do nitra naší bytosti vstoupila nová historická vlna silných významů jako vypálené znamení nebo stisk ruky. Jejím jménem je „vděčnost“. Vědomí vděčnosti bylo rozhodující pro viditelné i neviditelné události v životě milionů lidí na prahu této nové éry. Dříve jsme toto slovo mohli zaslechnout v rozhovoru nebo je vyjádřit jedním gestem mezi jinými. Nyní je však jeho jádrem otázka. Bolí jako trn v těle a připravuje svědomí o spánek. Vše se změnilo, protože nyní jasně chápeme, že jen díky druhým můžeme mluvit, psát a ráno se probouzet s přáním „dobrého jitra“. Stalo se to podmínkou *sine qua non* naší existence. Chtěli nás uvrhnout do propasti zoufalství a nenávisti, ale naše životy více než kdy dříve naplnila vděčnost.

Říci, že jsme na zemi nepřišli sami, ale díky někomu, už nezní jako banalita. Skutečnost vytěsněná do zapomnění se nyní stala nepřehlédnutelnou: velmi silně a nově si uvědomujeme, že nežijeme každý na vlastní pěst, ale za frontovou linií, pod ochranou těch, kteří nás brání. Je to trochu jako znovu se narodit, když jasně pocítíme, že žijeme jen díky druhým. K tomuto uvědomění významně přispěla také pohostinnost, které se dostalo milionům uprchlíků ve vaší zemi a v celé Evropě. Je to také pohostinnost na Ukrajině samotné, protože po anexi Krymu a zahájení války v Donbasu na jaře 2014 našly miliony uprchlíků azyl u svých krajanů. Tuto zkušenost mi rovněž dává práce ve sdružení Děti naděje a v okruhu přátel kyjevského nakladatelství Duch i litera. Nepostradatelným prvkem našeho vnitřního života v době války je rovněž řeč, kterou nám umožňují druzí. Zešileli bychom a ztratili bychom dar řeči, kdybychom v hodině zkoušky nenašli opravdové partnery v rozhovoru. Náročné, inteligentní, vytrvalé, neúnavné. Rozhovor s těmito lidmi má v době války zvláštní antropologický význam. Proto je pro nás nyní více než kdy jindy důležité, abychom mohli mluvit o tom, čeho si vážíme, a proč si toho vážíme.

Válka všemi prostředky rozděluje členy rodiny na co největší vzdálenost a na co nejdélší dobu. V tomto ohledu sdílí naše rodina osud naprosté většiny ukrajinských rodin. Ale jsme si blíž každým slovem, každou pauzou v rozhovoru a každým gestem v napjatém očekávání velkého znovushledání všech ve znamení mystického slova „vítězství“. Tuto knihu věnuji těm, kteří se tohoto shledání zúčastní, a také naší společné cestě k tomuto cíli. Tato kniha chce být ztělesněním vděčnosti, která vzdoruje dobám zuřivého šílenství. Měla by mnohem více stránek, kdybych měl vyjmenovat všechny, kdo nás podporovali, kdo nám telefonovali, psali a modlili se za nás, kdo gestem stejně nepostradatelným jako chléb a víno ukázali, jak dobře chápou, že jsme v tomto okamžiku dějin doslovně současníky. V nejzajímavějších pasážích a mezi řádky uslyšíte hlasy a myšlenky přátel. Ladění nástrojů našeho orchestru bude pokračovat až do dlouho očekávaného signálu smyčce, který nás zavolá k novému setkání. Spolu s našimi čtenáři čelíme šílenství těch, kdo dnes ničí knihovny, pálí knihy a vyhánějí děti ze škol, takže se musí učit v metru.

Tato kniha by nevznikla bez pomoci Lenky Karfíkové, která se podílela na výběru textů, pořídila jejich překlad a vedla jednání s nakladatelem; především jí však děkuji za ochotu ztělesnit vzájemnou solidaritu naší společnou práci. Texty se dotýkají nejrůznějších témat a gordických uzlů možného nedorozumění. Cílem bylo poctivě vysvětlit mezery, které je třeba zaplnit, aby Ukrajina našla své místo na mentální mapě Evropanů. Krutá agrese proti mému městu a mé zemi mi neumožňuje uchýlit se k obvyklému stylu učených přednášek. Jednotlivá témata nejsou probírána z pozice akademického „my“, ale prizmatem osobního svědectví: „zde stojím, nemohu jinak“.

„Solidarita otřesených“ jak o ní mluvil Jan Patočka, je pro vás jasnou výzvou jednat. Zahájit otevřenou debatu o aktuálních otázkách spravedlnosti tváří v tvář válečným zločinům, zločinům proti

---

lidskosti i aktům genocidy. Jsme svědky obrovské práce mezinárodních týmů, které velmi přesně dokumentují údaje a fakta na místě masakrů spáchaných agresorem v Buči, Irpini, Izjumu a dalších městech na Ukrajině. Právní šetření a soudní přelíčení musí osvětlit otázku, zda válka není „slepu skvrnou“ naší civilizace. Nemůžeme se vyhnout otázce, za co ti nejlepší z nás obětují svůj život. Ti, kteří si tuto otázku kladou, jsou okamžitě rozpoznatelní. Odpověď na ni zasahuje hlouběji než politické preference nebo rozdíly ve věku a vzdělání. Lze okamžitě rozpoznat toho, kdo si tuto otázku nese v sobě a odpovídá na ni celou svou bytostí. Jsou to tváře budoucí Evropy? S nimi budeme žít jinak. Právě v nich by měla Ukrajina i Evropa hledat svůj další život.

Většinu fotografií v této knize pořídil můj syn Roman Sigov. Jako sociolog, fotograf a překladatel spolupracoval od 24. února s novináři z celého světa, aby podal svědectví o bitvě o Kyjev a konkrétních formách ukrajinského odporu. Na vlastní oči viděl tragické události této války a zviditelnil je pro nás a pro naše probuzené svědomí.

Na závěr mi dovolu citovat pražského filosofa Filipa Karfíka, jehož slova z března 2022 bych rád nabídl k dalšímu promýšlení i čtenářům a čtenářkám této knihy: „Přál bych si také, aby se Ukrajina stala součástí Evropské unie. Není to jen Ukrajina, kdo si to přeje, a není to jen ona, kdo to potřebuje. Také my to chceme. Také my potřebujeme ji. Pociťujeme snad všichni, že nám staví před oči cosi zásadního. Cosi, čeho má i takové politické společenství, jakým je Evropská unie, zapotřebí, co předpokládá, aniž si to možná uvědomuje. Je to vůle hájit hodnoty, na nichž spočívá, v případě potřeby i za cenu života. Může být něco výmluvnějšího?“⁶¹

Konstantin Sigov
12. 11. 2022

Předmluva:

Ukrajinské evropanství a zápas o svobodu

Dějiny Ukrajiny posledních dvou staletí jsou příběhem národní, občanské a státní emancipace Ukrajinců jako svébytné evropské komunity a sebevědomého politického národa. Vyvrcholení tohoto procesu sledujeme právě v těchto okamžicích, kdy Ukrajina jako suverénní stát statečně vzdoruje agresi ze strany imperiálního a revizionistického Ruska a za svou i naši svobodu platí krví. Aktuální válka Ruska proti Ukrajině, která začala už v roce 2014 anexí Krymu a ruskou vojenskou ingerencí na Donbasu, vstoupila do své nejbrutálnější fáze ruskou invazí 24. února 2022, jejímž cílem, jak jej deklaroval ruský tyran Putin, je likvidace ukrajinského národa a státnosti. Také proto ukrajinští intelektuálové reflektují tuto strašlivou válku jako agresi někdejší koloniální mocnosti, Ruska, vůči své bývalé kolonii, Ukrajině. Ta se v roce 1991 sice stala suverénním státem, ovšem teprve nyní – ve vzdoru vůči ruským imperiálním nárokům – se završuje proces faktické (a mentální) dekolonizace Ukrajiny, která nechce být ani poslušnou „mladší sestrou“ Ruska ani podřízeným „bratrským národem“ Rusů.

Ukrajina, ležící na rozhraní Západu a Východu jakožto civilizačních entit, si zejména ve 20. století stále více uvědomovala své evropanství, a to především v protikladu k eurasijské jinakosti s evropskými mimikry, ať už ji reprezentovalo Ruské impérium, nebo Sovětský svaz. K vyslancům a obhájčům ukrajinského evropanství patřili početní ukrajinští emigranti/exulanti, jejichž důležitým centrem bylo i meziválečné Československo, a obzvláště hlavní město Praha. Zde žil například ukrajinský sociolog a publicista Hyppolit O. Bočkovskij (1885–1939), přednášející na praž-

---

ské Ukrajinské svobodné univerzitě, intelektuál hlásící se k pan-evropanství a obecně k idejím evropské integrace. Soustavně připomínal, že Ukrajina patří k Evropě, a důrazně varoval před ideologií ruského eurasijství.

V Peroutkově *Přítomnosti* napsal Bočkovskij v roce 1926 takřka prorocky: „*Myslím, že východní hranice Panevropy mohou být přeloženy poněkud dále za Ukrajinu, jež, ač zeměpisně patří k východní Evropě, kulturně vždy gravitovala k západní Evropě. Snad právě v těchto okolnostech dlužno hledati podstatu jejího boje proti dřívě carské a nyní bolševické Moskvě. Je možno, že právě v tom tkví největší tragika ukrajinských dějin. Zkrátka, Ukrajina programově se hlásí do Panevropy, chtějíc býtí jejím předvojem na východní periferii oproti rodící se právě Eurasii.*“

Právě nynější rusko-ukrajinskou válku můžeme interpretovat i jako zápas evropské Ukrajiny s eurasijským Ruskem, které vyzývá myšlenku Eurasie a přiznává se k otevřenému nepřátelství nejen vůči Ukrajině, ale i Evropě a celému Západu. A dokonce označuje Ukrajinu jako Anti-Rusko stvořené západními mocnostmi, přičemž odmítá jak ukrajinskou národní svébytnost, tak ukrajinskou státnost.

Jsme tudíž svědky civilizačního konfliktu s genocidními rysy, v němž Rusko v čele s kremelským tyranem Putinem hraje úlohu apoštola barbarství a otroctví. Jenže Ukrajina se pod tlakem ruských invazních vojsk nezhroutila a Ukrajinci, podporovaní Západem včetně Česka, svádí s Rusy heroické boje, z nichž stále více vycházejí jako vítězové. Bojují za svou i naši svobodu a velmi ostře nám nastavují zrcadlo: Evropa a Západ jsou stále ještě předmětem touhy! Čest je více než blahobyť, krváčet za svobodu vlastního národa a jeho civilizační ukotvení je ctnost, která zasluhuje úctu a respekt.

V kontextu ukrajinské „revoluce důstojnosti“ a „civilizační války“ vznikaly eseje a rozhovory ukrajinského filosofa Konstantina Sigova, rodáka z Kyjeva, jenž jako přesvědčený Evropan a křesťan důsledně promýšlí fenomén Evropy a evropanství z ukrajinské perspektivy. A zároveň si uchovává hluboký smysl pro (geo) politickou realitu a bez obalu poukazuje na úskalí, kterým Evropa čelí, jak čteme například v eseji *Étos Evropy* podroben zkoušce, napsaném již roku 2015: *„Za svého dlouhého trvání měla Evropa mnoho nebezpečných nepřátel a dnes jich má hned několik, což je těžké si uvědomit a připustit bez pocitu úzkosti. Žádný nepřítel však nevytvořil tolik peněz a komunikačních technologií jako současné Rusko, aby znetvořil smysl slova ‚Evropa‘ i to, co Evropa znamená v představách svých obyvatel.“*

A stejně tak Konstantin Sigov promlouvá i jako křesťanský humanista, když nám v rozhovoru pro mezinárodní katolický časopis *Aleteia*, vydaném 11. března 2022, z tehdy obleženého Kyjeva vzkazuje: *„Otázka nezávislosti a celistvosti Ukrajiny je pro nás otázkou života a smrti. Tento boj však není něco abstraktního, má svou tvář. Když se dívám na fotografie těch, kteří položili své životy, není to dav bez tváře, ale jsou to tváře konkrétních lidí, na kterých je obvykle vidět úsměv, nebo dokonce smysl pro humor. Tyto tváře ztělesňují hodnoty, za které zde bojujeme. Dobro má vždy svou tvář.“*

Nevelká knížka s názvem *Poselství z Kyjeva o Ukrajině a Evropě*, obsahující různé texty ve skvělém překladu české teoložky a filosofky Lenky Karfíkové, kolegyně a přítelkyně Konstantina Sigova, je souběžně dvojím svědectvím. Předně o aktuálním existenciálním zápase statečných Ukrajinců a Ukrajinek tváří v tvář nesmírné krutosti a barbarství. A rovněž nadčasovým svědectvím o smyslnosti každodenního lidského zápolení o svobodu a dobro. Vhled do přemýšlení ukrajinského filosofa Konstantina Sigova tak může být pro české čtenářstvo nejen poučením o prvních týdnech vzdoru Ukrajiny vůči ruské agresi, ale též nadějí, inspirací a mementem.